

**PRORAČUN
S PRIMANJ-
KLJAJEM**

str. 2

**"PEČENI
GOLOUB
NIKOMI NE
LETIJ V LAMPE**

str. 6

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 26. januarja 1995 • Leto V, št. 2

POLOVICA ŠOLSKEGA LETA JE ZA NAMI

Oh, kako ta čas beži! Komaj smo dodobra začeli novo šolsko leto, že je tu polletje. Učenci nestrpno zrejo skozi velika šolska okna in upajoče gledajo bele snežinke, ki vztrajno naletavajo. Nam, ki se vozimo po neočiščenih cestah, je ples snežink malo manj všeč.

Torej spet polovica šolskega leta; tri porabske narodnostne šole se v tem letu lahko pohvalijo z več prvošolčki, kot lani. Sodelovanja s šolami čez mejo so dobra in koristna. Božiček je prinesel mnogo lepih knjig, kaset in dobrih želja. Kaj pa vsi tisti, ki s(m)o odgovorni, da se bo v porabskih narodnostnih šolah slovenski jezik vestno poučeval in ohranjal? Je tudi nam kakšen dobri angel položil v srce kaj lepega in novega, na primer naročilo ali priporočilo, naj pri urah slovenskega jezika, za božjo voljo, rečemo: Dober dan! Pripravite zvezke. Vzemite knjige, odprite jih na strani. Pišite. Berite. Pridi k tabli. Sedi. Dober dan. Na svidenje... Dragi učitelji, je res te preproste povedi tako težko izgovoriti po slovensko?? (Naj mi oprostijo vsi isti, ki jih izgovarjajo po slovensko.) Tudi to je del pouka jezika, pomemben del.

Novi učni načrt je nared. Prvi učni načrt za slovenski jezik v porabskih narodnostnih šolah v sloven-

skem jeziku! Tudi to je pomembno poudariti. Iskrena hvala požrtvovalnim učiteljicam: Klari, Agici, Eriki in Magdi, ki so ga pomagale pripraviti. Vanj so vnesle bogate izkušnje iz lastne dolgoletne prakse, zato lahko mirno rečemo, da je to končno učni načrt, ki odraža dejansko stanje na področju znanja jezika v porabskih narodnostnih šolah. Zdaj je pred nami drugi pomemben korak: razmišljati moramo, da na osnovi novega učnega načrta - o njegovem končnem sprejemu mora sodoločati bodoča državna narodnostna samouprava - nastanejo prepotrebna učbeniška gradiva, katerih sooblikovalci pa

morajo biti prav tako porabski učitelji. Nikakor ne smemo ponavljati napak prejšnjih let in desetletij, ko je bilo napisanih ogromnosti. "učbenikov", ki jih ta trenutek lahko mirno deponiramo na smetišču zgodovine.

Madžarski narodnostni zakon skupaj z novo šolsko zakonodajo govori tudi o prenovljenem konceptu učnovzgojnih vsebin v šolah, ki jih obiskujejo pripadniki narodnosti. In spet je vse odvisno od vsake posamezne narodnosti, v kakšni meri bo to možnost izkoristila. Zakonodaja govori o tem, da morajo biti pripadniki posameznih narodnosti deležni v vzgojno-izobraževalnem obdobju (pred-

vsem je tu mišljeno obvezno izobraževanje) pouka lastnega jezika (to je pravzaprav doslej bilo edino, kar so imeli porabski Slovenci), pouka manjšinske zgodovine ter etnoloških posebnosti, pouka zgodovine, umetnostne zgodovine, glasbe in narodopisnih posebnosti matičnega naroda. Vse te teme naj bi se po posebnem konceptu vključile v predmete: zgodovina, likovni, glasbeni pouk in še kam. V Porabju te priložnosti seveda ne smemo zamuditi, zato je potrebno čim prej izdelati okvirna priporočila in predloge. Tudi pri tem zahtevnem delu pričakujem pomoč in podporo vseh naših učiteljev.

In kako je kaj v naših porabskih vrtcih, kjer bi slovenski jezik prav tako naj bil dnevno prisoten?? Pa v mladih slovenskih porabskih družinah?? Dragi starši, vi ste prvi, ki morate svojemu otroku dati najzgodnejša spoznanja o svetu in življenju v materinem jeziku, v blagoglasni porabski slovenščini. Je to tako težko? Ne pomislite, da vas bo mogoče vaš otrok, ko odraste, obsojal, da mu v rosnih letih niste dali najdragocenejšega zaklada, ki ga starši lahko dajo otroku - znanja materinščine?? Ko otrok pride v šolo, je že za marsikaj prepozno, saj so otroci najbolj dovzetni za učenje jezikov nekje med tretjim in šestim letom. Takrat so se mimorede sposobni naučiti tudi dva ali več jezikov hkrati. Ste kdaj pomislili na to, kako je pravzaprav vse preprosto?? In zakaj poleg večinskega - državnega jezika ne bi bila to slovenščina - materinščina? Ne razumem in nikoli ne bom razumela...

Spričevala bodo kmalu napisana; vse od enic do tako zaželenih petic bo v njih. Upajmo, da bodo slednje v večini. Dragi šolarji, čim lepša spričevala vam želim, staršem pa zvrhano mero razumevanja ob manj lepih ocenah.

Valerija Perger

SLOVENC V AVSTRIJSKI ZVEZNI DEŽELI ŠTAJERSKI

STROKOVNJAKI SO SVOJE POVEDALI - ODLOČAJO POLITIKI

"Štajerski Slovenci so manjšina, ki ne morejo niti, niti v cerkvi, uporabljati svojega jezika," je o položaju te manjšine dejal njen dober poznavalec, univerzitetni profesor dr. Vladimir Klemenčič.

Slovenci v avstrijski zvezni deželi Štajerski živijo v vaseh okoli Radgone, pa tudi v okolici Lipnice, v Gradcu in še nekaterih krajih. Števila, koliko jih je, se izogibajo tudi tako dobri strokovnjaki, kot je dr. Mirko Križman, ki že vrsto let raziskuje zlasti jezikovne značilnosti štajerskih Slovencev. Sicer pa je mogoče uporabiti naslednje podatke: štajerskih Slovencev naj bi bilo okoli dva tisoč, avstrijskih državljanov, ki imajo svoje korenine v slovenstvu na Štajerskem, pa okoli pet tisoč.

Res pa je, da je to, koliko je štajerskih Slovencev, najmanj pomemben podatek, tako za njih same, kakor za Avstrijo ali tudi za Slovenijo. Pomemben in hkrati nadvse žalosten podatek je, da štajerski Slovenci ves čas po podpisu avstrijske državne pogodbe, v kateri si delijo enakovredno mesto s koroškimi Slovenci, niso bili od nikogar spoštovani kot manjšina. Zato tudi uvodni stavek uglednega strokovnjaka, ki pozna razmere med domala vsemi manjšinami v Evropi.

Za neke vrste prelomnico lahko štejemo simpozij, ki je bil v Mariboru od 25. do 27. maja 1993. Simpozij je bil v organizaciji Slovenske akademije znanosti in umetnosti, mariborske Univerze, Inštituta za narodnostna vprašanja in Avstrijskega inštituta za vzhodno in jugovzhodno Evropo na Dunaju.

Akademik dr. Anton Vrataša je v zborniku s tega

simpozija zapisal: "Poglaviti namen simpozija je bil, da se v sedanjih, sorazmerno ugodnejših družbeno-zgodovinskih pogojih vsestransko prouči vprašanje Slovencev na avstrijskem Štajerskem. Dejstvo je, da gre v tem primeru za manjšino, ki jo na eni strani nekateri še vedno zanikajo, na drugi pa zamlčujejo; zato sta tako simpozij, na katerem so sodelovali znanstveniki iz Avstrije in Slovenije, kot skupna publikacija tudi dokaz, da je ob dobri volji in v ustreznem ozračju možno tvorno razpravljati tudi o vprašanjih, o katerih so mnenja in stališča v javnosti in v delu znanosti močno deljena. Pred nekaj leti tudi ob največji strpnosti kaj takega ne bi uspelo. Previsoke so bile pregrade, zgrajene na predsodkih, na medsebojnem nezaupanju, mitih in ideoloških razlikah ter na odbojnosti nekaterih vplivnih dejavnikov med večinskim narodom, zlasti pa na južni in jugovzhodni nemški etnični meji."

Štajerski Slovenci pa tudi v tem najnovejšem obdobju niso doživeli resnejše podpore kot toliko desetletij zamlčevana manjšina; ne iz Dunaja ali Gradca, niti ne iz Slovenije - Ljubljane. Strokovnjaki so svoje povedali, njihove razprave so natisnjene v že omenjenem zborniku in tudi v nedavno izšli publikaciji Štajerski Slovenci - Dvojezičnost med Gradcem in Mariborom. Tudi to ni nepomembno, ali kakor pravi eden mlajših raziskovalcev, dr. Matjaž Klemenčič, da so doživeli štajerski Slovenci znanstveno internacionalizacijo. Vedno bolj so jim namreč pripravljeni prisluhniti strokovnjaki in druge ugledne osebnosti v Avstriji. Med

slednje sodi tudi novi rektor univerze v Gradcu dr. Helmut Konrad, ki je napisal uvod v publikaciji Štajerski Slovenci - Dvojezičnost med Gradcem in Mariborom.

Edino narodnostno organizacijo štajerskih Slovencev, Kulturno društvo 7. člen, vodi zdaj Branko Lenart, prvi predsednik pa je bil dr. Wolfgang Gombocz. V seriji pisemskih bomb v Avstriji je bil tudi on naslovnik ene, kar samo dokazuje nenaklonjenost ali celo sovraštvo tudi do štajerskih Slovencev. Kako "vprašljiva" je lahko demokracija, se vidi tudi med štajerskimi Slovenci. Posebna in srhljiva je zgodba doktorja Gombotza, sicer asistenta na graški Univerzi. Poleg pisemske bombe so mu grozili že mnogo prej, policija pa je spremljala sleherni njegov korak in pripravila o njem obsežen dosje. Zato tudi lahko razumemo ljudi, ki živijo ob slovenski meji, da se, razen zelo redkih izjem, niso pripravljali pogovarjati, denimo za televizijo. Preprosto zato, ker jih je strah.

Zdaj, ko so strokovnjaki povedali marsikaj o štajerskih Slovencih, bi bilo umestno, če bi se kaj zganilo tudi v politiki, v avstrijski in slovenski. Več naklonjenosti kot doslej pa bi lahko do svojih rojakov pokazali tudi koroški Slovenci.

In na koncu še vprašanje, ki si ga je v svojem referatu Sosedstvo ob državni meji z Avstrijo zastavil doktor Vanek Šiftar: "Srečevanje s preteklostjo je tudi vprašanje: če in kaj smo se naučili iz stoletnega sosedstva?"

SEJA SAMOUPRAVNEGA ORGANA
MESTA MONOSTER

PRORAČUN S PRIMANJKLJAJEM

Monostrska samouprava je na seji 12. januarja razpravljala o konceptu proračuna za l. 1995. Župan mesta, Károly Bauer je v uvodu poudaril, da sta vodili strokovnjake pri sestavljanju proračuna dve načeli. Prebivalcem mesta je treba zagotoviti osnovno preskrbo (komunalne storitve, zdravstvena preskrba itd.). Tudi institucije (šole, vrtci, kulturni dom, gledališče) morajo delovati, kljub temu da pokriva državna dotacija, ki jo dobivajo neposredno iz državnega proračuna, le del stroškov. Kot primer je navedel, da je l. 1993 samouprava pokrivala 40 odstotkov sredstev šolskih proračunov. Letos bo morala zagotoviti iz lastnih sredstev več kot polovico financ za delovanje šol oz. vrtcev. Šole namreč dobivajo finance od države po številu otrok in ne za naloge, katere opravljajo. S tem problemom se že leta in leta srečujejo na porabskih šolah, na katerih je zelo malo otrok, zato morajo samouprave pokrivati tudi 60 ali 70 odstotkov njihovega proračuna.

Drugo načelo, katerega morajo člani samouprave vsekakor upoštevati, je, da proračunski primanjkljaj ne sme presežati 35 milijonov forintov. (Mestni proračun je približno 661 milijonov forintov.)

Predlogi članov so se nanašali na razna področja. Vsi so pa opozarjali na važnost varčevanja, toda ne le v institucijah, temveč tudi v uradu lokalne samouprave. Denarja za nove naložbe je zelo malo, nekateri projekti naj bi se finansirali s pomočjo programa PHARE. Tudi novi občinski davki ne bi veliko pomagali, kajti del prebivalcev ni v takem gmotnem stanju, da bi jih lahko obremenili z le-timi. Na drugi strani je bilo v zadnjih letih toliko komunalnih naložb (plinska napeljava, telefon itd.), da bi bila večina Monostrčanov po zakonskem predpisu oproščena plačevanja davkov, kajti odplačujejo posojila komunalnih investicij.

Problem je tudi v tem, da se denar, ki se nabere ob prodaji občinskih stanovanj, lahko uporabi le za izgradnjo novih stanovanj. Če bi mesto lahko iz te vsote plačalo kredite z visokimi obrestmi ter za izgradnjo novih stanovanj najelo kredit z ugodnimi obrestmi, ne bi imelo proračunskega primanjkljaja.

Župan je opozoril tudi na to, da mora mestna samouprava zagotoviti osnovne pogoje delovanja manjšinskima samouprava, tako slovenski v Slovenski vesi kot nemški v Rábafüzesu.

eR

Marijana Sukič

SIBILSKE KNJIGE (24)

DREVO ŽIVLJENJA

Sibila nadaljuje pripovedovanje o suhem drevesu, ki je v Jeruzalemu ozelenelo.

"Eden zvucseni pise vu 15 tãli szvoji knjigaj, da poganye tou drejvo flajsno sztrãrsijo i prepovidãvajo, csi steri cslovik zsmãten beteg mã, naj s tiszto Dreiva edno znamenje na sinyeki noszi ino s tiszto ga rãseni bode. Eden drugi vu szvoji knjigaj vu 11. tãli tou prãvi, da poganye na tom dreivi doszta zsmecsãve mãjo. Jusevus Flãvius prãvi, da tou drevo vu szvojoj meri 8 1/5 surko okoli je. Drugo pismo szvedocsi, ka poganye i Tãrczi vu tom dreivi szvojo prorokãvanje mãjo, da vu nyihovi knjigaj tou gori zapiszãno je. Nas veliki prorok Mohãmed de csino, da vu czãrkvi szkosz pou vãre edna tihocsa bode. To de moglo, kak oni prãvijo, teda biti, da tiszto drejvo pã zelãno grata. Nego oni krãpko vãrjejo, ka je niscse nej mocsnejši, kak nyihovi Boug. Da tã vu czãjtã tak dalecs szprãvi, da szzi drugi bogovje na szvoje kolene szpadnoti morejo. P. Reli pise: dokecs czãrkev na drugom kãmlu potrdjena bode, tãda zemla szvojo rodnoz naprãi dã. Zvelicsani bodejo tiszti lãdjã, steri tiszti czãjtã dozsvãjejo. Tãda vsze bogãsztvã, stero je od sztvorjenoga szvetã szkrito bilou, na szvãtlost pride. Eske pogãnje to znamenje csãkãjo."

O suhem in zelenem drevesu lahko beremo tudi v Svetem pismu. Suho drevo je simbol za Izrael, zeleno drevo je Jezus. "Zakaj ãe z zelenim lesom tako delajo, kaj se bo zgodilo s suhim?" - je rekel Jezus na svoji kriãevi poti jeruzalemskim ãenam, ki so ãalovale in jokale nad njim (Lk 23, 31).

Drevo - o katerem Sibila pripoveduje - je lahko tudi drevo ãivljenja, ki ga je Bog dal ob stvarjenju zrasti v rãju: "In Gospod Bog je dal zrasti iz zemlje vsakovrstno drevo, prijetno za pogled in dobro za jed, tudi drevo ãivljenja v sredi vrta..." (Gen 2,9). Ob sodnem dnevu se vedno stoji to drevo v svetem mestu Jeruzalemu in ima zdrãvno moã: "... po sredi njegovih ulic in na obeh straneh reke pa drevje ãivljenja, ki daje vsak mesec svoj sad; in rodi dvanãjstero sadov, ker listi tega drevja so v zdrãvilo narodom." (Raz 22,2). Ob sodnem dnevu pa bo prisotna tudi Sibila, ki istoveti sebe s "kraljico z Juga", ki bo "ob sodbi vstala s tem rodãom in ga obsodila, zakaj priãla je s konca sveta, da bi sliãala Salomonovo modrost..." (Mt 12,42):

"Szãm Jãzus Krisztus je szvãtãmi Mãtãji 12 tãli naprãj pãvedo, da edna krãlãica opodãnsnãga krajã i od Sãba k szodbi vszem nãrodom gori szãne i tãm nyã oszramotij. Onã pride Dalecsnãga krajã Orszãga Salomonovo modroszt poszliãsat. Zsidovje, Tãrkã i pogãnye skãjo modroszt Mesiãsa poszliãsat."

Marija Kozar

Spremljajte televizijsko oddajo

SLOVENSKI UTRINKI

vsako drugo soboto ob 9.40 na 2. programu madãarske televizije

Naslednja oddaja bo 28. januarja 1995

KA MISLITE OD DRAGOãE, KA JE PO NAUVOM LETI NASTANILA?

Pri nas je gospodarska kriza ãe nej nauva stvar. Vsakão leto veãkrat zdignejo cene, vããsin tak, ka ranã naprãj ne znamo, samo gda plaãujemo. V nauvom leti 1995 smo se pã na vekãe cene prebudili. Porabski lãdje so ãe dosta vãprstali, dapa s svojim delom so se zatãk furt vãpomogli. Samo ka zdãj tak prãvijo, ka je delati tu nej vãredno. Iz sluãa, iz penzije pa je gnes ãiveti ãmetno. Tak vidite vi tã?

Marija Ćerkuti penzionistka iz Sakalauvec

"Dja sam ãe od 1969. leta v penziji. Te sam dobila na mejsac 900 forintov. Tisti pejnãdje so te skurok veã valali kak gnes 11 djezerk, ka dobim. Tej pejnãdje za tau ne dojdejo, ka bi ãlovek sam mogo ãiveti iz nji. V drãini sam, tak se pa stroãki zatãk raztalajo. Špãram. Na tãeden gnauk v bauto dem. Dapa ka trbej, trbej. Steri so pa tãuga reda šli v penzijo, so tã nej dobro zãpãjdi. Zet za veã kak 40 lejt slããbe, gnes ma 9 djezero forintov penzije. Tau je spoj slãbo za telko lejt dela. Će pa penzije zãdgajo, samo tisti dobro zãpãdijo, steri visiko penzijo mãjo. Naše pa ostanajo furt male. Zakãj? Gnauk bi nikãi red trbelã narediti, gde bi delavec veã pravice leko daubo. Spoj pa zatãk, ka pri cenãj ne moremo ãakati nika baukãoga. Po vasnicãj je eãke zatãk itak baukãe, ãe rejsan za tau veã morãmo delati."

Antal Bajzek z Go-renjoga Senika

"Ge sam autobuãni šãfer, mam 3 deteta. Na mejsac iz 30 gezerforintov morem ãiveti, ka prãslãžim pa za deco dobim. Iz toga plaãam kredit (kãlcsãn), ka sam za zidãnje gorvãeo, iz toga ãive 5 lãdji. Gde delam, tam ãe dugo ne zãdgajo plaãã. O trinãjsti plaãã se pa nam samo senja. Delam za tri lãdji. Autobus vozim, kalãuz sam, pa morem ga ãistiti tã. Za edno plaãã."

Doma ãivino drãim, ka je tã nej kãenki, dapa itak maã nika za gesti. Ge bi gnauk rad pito Bãkesija, naãoga finanããnãga ministra, kak bi pa on notvtãlo tã 30 gezerforintov na vsikãe stroãke. V bauti na den 300 forintov kããta samo mlejkã pa krã, ka je drãini potrebno. Ka pa te drugo? Za deco plaããjãmo dosta, pa de vse veã. Tãj sam ãão bautoãa, ka letã eãke veãkrat vse podãããijo. Kak mo ãiveti? Ćlovek ne zna pãvedati, pa ranã neãkãmo si pre-miãlavati. Nika se zatãk more zãgoditi. Nej smo tau ããkali od nauvoga kormãnja (vlãde).

Števan Bajzek z Do-lenjoga Senika s pristãve (Tanya)

Tã drãgoãã na nauvo leto je malo graubo pri-ãla. V najveã mestãj plaãã ne zãdgajo, cejne so pa ãe v nebesãj. V naãoj drãini smo štirje, steri slããžimo. V drãini nas je šest, mati, tãtica pa mi podje. Gazdijo tã pelãmo. Tau pa morem pãvedati, ka je na gazdiji nej vãredno delati. Nikãk se ne plaããã zatãk, ka gnes pavre ro-sãg ne pomãga. V bauti je liter mlejkã veã kak 60 forintov, nam pa dãjo za mlejkã 22 forintov. Tã slednja lejtã je dosta menja kravã v vesi, pa ãe se nika ne obrnã, vse menje baude. Zemlo delati je samo z maãina-mi vãredno. Dapa maãine kãpiti je spoj ãmetno, pa po tistem gor-drããti ranã tak, zatãk ka je naftã ãe tã straãno drãga. Ka pa prpãuãã, je gnes nej dosta vãredno. Zakãj eãke itak delãmo? Najbole zatãk, ka šãnalivãmo lejpe mezeve tak njati, zatãk, ka smo etãk leko gvããni, ka mo gesti zatãk meli, kakãli se zãgodi. Nika malo se ãe ããje pa vidi, ka vlããã škã pavre bole pomãgati. Tau je ãe spoj potrebno, ka za edno malo kesno baude.

I. Barber

OD SLOVENIJE..

POGAJANJA

Medtem ko se pogajalci Liberalne demokracije Slovenije in Slovenskih krščanskih demokratov pogovarjajo o koalicijski pogodbi in se dogovarjajo, kako iz vladne krize, se novi župani v slovenskih občinah pripravljajo na županovanje. Nekateri zahtevajo tudi spremembo zakonodaje, zlasti tistih členov, ki zadevajo razmejitve pristojnosti med občino in državnimi organi.

PODPORA Z DUNAJA

Predsednik države Milan Kučan je med obiskom na Dunaju od avstrijskega predsednika Thomasa Klestilja dobil zagotovilo, da Avstrija še naprej podpira približevanje Slovenije k Evropski uniji. Kancler Franz Vranitzky pa je pojasnil, da bo nov režim carin za slovenski izvoz v Avstrijo in s tem v EU začel veljati takoj, ko se bosta uskladila bruseljska in dunajska birokracija.

SANE V LJUBLJANI

V slovenskem glavnem mestu se je mudil generalni sekretar nevladne organizacije za varovanje človekovih pravic Amnesty International (AI) Pierre Sane. Sprejeli so ga vsi vodilni možje slovenske politike, pogovarjal pa se je tudi o srečanju AI, ki naj bi bilo avgusta v Ljubljani. V slovensko metropolo naj bi takrat prišlo 450 aktivistov AI iz 80 držav.

Tiste, šteri mate autone, vsefele nevole dosegnejo. Zdaj nas najbolje z dragim pacinom gajdlajo. Eške dobro, ka mo aucigamau na poštijaj več sreče meli. Nej tak dugo so raurške ojdli pri predsedniki Árpádi Gónczi v Parlamentu, šteri jim je pravo, ka un ne dá valati šatrirvanji. Depa gvišno, ka gvišno - un se to dosta vozi po Vogrskom pa dosta črne mačke vidi prejk po poštijai leteti -, je s predsedniškim dekretom (elnöki rendelettel) dau skončati, ka do od zdaj tadale prej vsi črni mački na Vogrskom meli status sürkesti mačkov. - *Eške kak bi te naši autoške radi meli gospauda Góncza, če bi s predsedniškim dekretom dragi pacin daubo status faloga pacina!*

Te mejsec je 13. den trnok lagvo spadno - na petek. Najbole so se toga gneva bodjali tisti, šteri majo računalnike (számí-

JAJJAAA?! VEJ PA DON NEJ?!

tógép). Zato ka geste takši viruš, ka "13. petek", šteri leko zaniči programe pa mašine to. Nej sam čiu, ka bi viruš zdaj ger dosta škode naredo. Ranč té den pa so raurške prišli v Budapešti k enomi rami, gde so se domači fejšt korili. Te pa je eden rafankérar nagovardjo piskánje, naj go-renjajo s kaurdjenjom. Tak je vögledalo, ka je sajavi pojep mčr naredo. Depa gda so tá šli, te ga je eden domanji z naučom v šinjek smekno. Zdaj ga operéraro. - *Dužen je biu pomagati? Ne vej. Ka je gvišno: biu je - nedužen.*

Kak je biu nedužen v Meriki tisti mladi pojep to, šteri je z autonom domau pelo ednoga cloveka, šteroma se je na poštijai menša nesreča zgaudila. Gda ji je ranjenoga cloveka sin zagledno, je mislo, ka je njegvi oča zgrablanec (tűsz), zato je dobrotnika - mijeniks, tijeniks - dojstrejlo. - *Dje buma, velkoga baka je strejlo.*

Merika pa bi, djelte, nej bila Merika, če bi se tam nej vsefelé čüde godile. Birovija je zapovodala, ka

PATRÍ(K)

firma McDonald's more edni ženski plačati skor tri milijone dolarov za škodo, ka so ji naredili. Ka se je zgodilo? Baba si je kupila en kafej, se je v auto vsedla, pa gda je té z mesta išo, se ji je kafej nutri v krivlo obrno. Djenau tam nasrejdik. Pa ka je pri tom McDonald's zagrejšo? Prej tau, ka je bila kava vrauča. - *Vam je to malo vrauče gratalo? Spijte en kafej, leko malo k sebi pridete.*

V Seville na Španjolskom se je ranč na Sveti den naraudo eden mali pojbiček. Depa trnok rano je na svejt prišo, zato je celau drauven pa slab biu. Tak fejšt, ka so naslednje padarge pravili, ka je dejte mrlau. Potem ga je njegov oča eške gnauk sto videti. Mali siroček je biu že spodik v zamanizi na prosekturi. Stariši so vse vlaské kumas šli, gda je zagledno, ka se njegov sinček eške giba. Za par minut so ga steli gorrezati (boncolnivat). - *Baug dragi so padarge nej bili dobro namazani - s penazami? Nej znati. Depa mogli bi biti dobro namazani - s kusto kusto*

šibo.

Zet pride v sausaadno ves, gde sreča očo od svoje žene. Té ga pita, kak so kaj, pa če se je njin vnuk že naraudo ali nej, ka je že blüzi cajt biu. Te pa srečen mladi stariš z veseldjom in malim štimanjom pravi, ka vala Baugi, vnukec se je naraudo, vse je vredi bilau. Pa ka je najveške: pojba so dobili! Dje, ka za imena pa ste ma dali, spitava tadale ženin oča. Patrick, pravi zet. Kak si pravo? Ka ma ime gč? Patrick, eške gnauk odgovori zet. Dobro, dobro, štonderajo nika dejde, hapsauk, ka je zdrav! - Gda dejde pridejo veselo na njivo, ga žena pitajo, ka je nauvoga. Rejsan je istina, ka smo vnukeca dobili? Juhuhul Ka ma pa te ime gč? - začnejo spitavati mati. Ka me že gč?... Ka ma že gč?... Au, stvarnja vrag! Te sa pa nej pozabo! Nika takšoga, kak "patri"... Patri, štere svejtijo... - *Tri pa tri pa tri patri je tri pa tri pa tri patri. Vnukec pa je Patrik.*

Francek Mukič

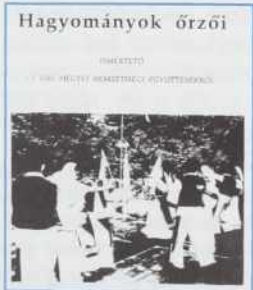
ZVEZEK O AMATERSKI DEJAVNOSTI

OHRAJNEVALCI TRADICIJ

V založbi Komisije za narodne in etnične dejavnosti pri skupščini Železne županije je izšel zvezek o kulturni dejavnosti manjšinskih amaterskih skupin. V tej obmejni županiji živita, poleg slovenske manjšine, hrvaška in nemška.

V poglavju "Preteklost in sedanjost" najdemo kratek zgodovinski opis teh manjšin in strnjeno analizo sedanje situacije. V osrednjem poglavju zvezka najdemo podatke o vseh amaterskih manjšinskih skupi-

nah v Železni županiji. Teh je 26, in sicer 15 hrvaških, 8 slovenskih in tri nemške.

Za vse tri manjšine velja, da je amaterska dejavnost osredotočena na folklorno oziroma glasbeno področje. V

lepem številu najdemo pevske zборе, pevske skupine, folklorne skupine ter ansamble. Manj razširjena je gledališka dejavnost. Pri Slovencih najdemo dve gledališki in eno lutkovno skupino. Vemo, da izmed teh delujejo redno le lutkarji osnovne šole Gornji Senik. Hrvatje imajo dve gledališki skupini, medtem ko Nemci v Železni županiji nimajo nobene. Ustvarjanje na odrskih deskah bi bilo zelo važno zaradi ohranjanja materinščine, bodisi

narečne ali knjižne. Tudi pregled amaterske dejavnosti v omenjenem zvezku opozarja na to šibko točko manjšinske kulturne dejavnosti.

Zvezek je izšel v madžarskem jeziku. Založniki so ga namenili tudi večinskemu madžarskemu prebivalstvu. Kazalo bi pa razmisliti tudi o tem, da bi ga objavili v jeziku manjšin, torej v slovenščini, hrvaščini in nemščini.

-MS-

STO JE "ZALÜBLEN" V NAŠE LEJPE GORE IN DOLINE

... DO
MADŽARSKE

OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU

Na prvi letošnji seji predsedstva Zveze Slovencev na Madžarskem so razpravljali o prireditvah ob Slovenskem kulturnem prazniku.

Tako bodo 27. januarja ob 17. uri v Sakalovcih predstavili kaseto Mi, Slovenci in pesmarico s porabskimi pesmimi. Na živi predstavitvi bo sodeloval Mešani pevski zbor Avgust Pavel z Gornjega Senika pod vodstvom Marije Trifus. Program bo popestril Ansambel Lacija Korpiča z ženskim kvartetom iz Monoštra.

Tradicionalni Slovenski ples in kulturni večer bo 4. februarja v Monoštru na 2. osnovni šoli. V programu bo sodeloval ansambel Gorički klantoši. Igral bo ansambel Classic iz Vuze-nice.

11. februarja ob 15. uri bo v monoštrski kinodvorani predstavitev filma Andreja Mlakarja z naslovom "Halgato". Film je bil posnet v Prekmurju po romanu Ferija Lainščka Namesto koga roža cveti.

DAN MADŽARSKE KULTURE

Že nekaj let je na Madžarskem 22. januar praznik madžarske kulture. (Prej je bil to 11. februar, rojstni dan pesnika Attila Józsefa.) 22. januarja l. 1823 je napisal Ferenc Kölcsey pesem z naslovom Himnus, ki je postala uradna himna madžarske države.

V PRIPRAVI NOVI BANKOVEC

Na Madžarskem pripravljajo novi bankovec, ki bo vreden 10 tisoč forintov. Na bankovcu bo portret sv. Štefana, prvega madžarskega kralja, in panorama mesta Esztergom. Novi bankovec bo šel v promet l. 1996.

Deset lejt nazaj, gda sam delala na Dolenjom Seniki kak sekretarka izvršnoga sveta, me je gor poisko mladi, kumaj več kak 30 lejt star človek. Glaso se je za djagara. Gda sam ga spitavala, je začno gučati od gaušč, od mezevov, oči so se ma svejtile, je nej mogo tak njati. Nakak je nej mogoči od svoje drage tak lepau vadiuvati, kak on od naše lejpe pokrajine. Če ga gorvzemam, je vadlúvo, te de on dober "gazda" goškam pa njivam.

Če je rejsan nej samo nad menoj stalo, sreča je njema slúžila, on je daubo tau slúžbo. On, Janoš Rojko, z Židove. Zdaj, gda že 10 lejt dela, ga spitavam, kak bi leko zdržali našo lejpo pokrajino. Tau pa zatok, ka se tak vidi, ka je že naša narava tū v nevarnosti.

Janoš, kak ti je 10 lejt prteklo? Eške itak tak rad maš našo zemlo?

"Ge se eške gnes veselim, da tau slúžbo mam, kakoli je nej malo delo. Samo 2000 hektarov gošče morem skrb meti v tri vasnicaj."

Kak ge znam, ti zastopaš samouprave. Tau je nej léko, spoj zatok nej, ka lúdi naganja že dugo lejt edna velka problema, divjačinski kvar. Kak je gnes tau? Leko tau gnauk rejšimo?

"Tak mislim, ka je tau najbole žmetno pri mojom deli, če rejsan so gnes vcujpriše ovakše probleme tū. Ka se pa divjačinskoga kvara tiče, je spoj žmetno. V našom rosagi je nej razčiščeno dajanje (lovstvo). Ovak povejm: nistarni samo dajajo, nistarni pa od kvara trpijo. Guč je, da de nauvo zakon pripravljeni za tau, da do samouprave tū mele lovsko pravico, de se pa tak vidi, ka je tau eške daleč. Tačas je pa tak, ka mi strokovnjaki gorzmejrmo kvar, za pavra je pa tau ali dobro ali nej. Po mojom kvar pavar na ednom tali za toga volo zatrpi, ka ka je prpauvo, tau ne more požeti, pospraviti. Tau je največša moralna zgūba. Finančna zgūba je tū, sploj pa gnes, gda cejne gor dejo skurok vsakši den. Simbolično tak leko povejmo, če gnes realno vōplačamo kvar, zran že za tau na trgi ne moreš zgūbiček pokriti. Tau zatok tū morem povedati, ka

gda kvar gormejrmo, mojo pero zatok za pavra piše."

Po gnešnjom zakoni je tak, ka lúdje, če škejo lejs sekati, morejo dovolenje prositi. Po tistem eden sombotelski urad (Erdőfelügyelőség) dá dovolenje, tam je napisano, kelko lesa se leko sveče. Tau ti moreš kontrolerati. Kakšne so na gnes gaušče? Vejmo, ka tak 5-6 lejt nazaj je lústvo za dobre cejne volo dosta lesa dojrrezalo?

"Kejp je nej najlepši, spoj pa zatok nej, ka so nistarni gospodarji - takši se najdejo v vsakšoj vesi - spoj uničili gošče. Liki navekše je zatok nej navola. Istina, ka bi tau bilau najlepše, če bi tak delali kak naši starci. Desetkrat so kaulag ednoga baura šli, prva liki so ga vōvseki. Pa so oni tū nej puno pejnez bili. Dobro bi bilau, če bi vsakši bar telko falatov posado, kelko je vōvrezo. Te bi se leko vūpali, ka de druga generacija tū kakši hasek mejla, da do naše gaušče tadale lejpe. Vsakši dobro zna, ka redna gaušča 50-60 lejt nūca, če nazaj zraste."

Pred kakšnim kednom je eške v vsakšom rami stau gorokinčani krispan. Kak človek, steri rad ma gauščo, ka na tau povejš, ka takšoga reda vōzrejžejo dosta-dosta krispanov? Nej ti je milo za nji?

"Po mojom je tau nej velka navola, spoj pa za toga volo nej, ka največ tej mali drejv nistarni samo za tau pauvajo pa odavajo. Reden gazda v svojoj gaušči tū najde takšne krispane, stere leko pošteno dojrrejže. Navola je tau, ka nistarni - steri ovak tū nika ne poštujejo - vrēke pri velki boraj vkraj vrejžejo. Tau je, ka

nej slobaudno. Na veselje, v naši vasnicaj se tau malofart zgodi. Lúdje se razmejo k lesa, pa kakoli je, eške majo srce za njega."

Gda sam te začnila spitavati od tvojga dela, si mi pravo, ka so na gnes nauve probleme tū vcuj prišle. Na ka si mislo?

"Ge sam najoprvin mislo na odškodnino (kárpótlás), ka je prejšnja vlada skončala. Pa na vse tisto, ka je tau naprej prneslo. Odškodnina je po

nauvom zakoni napravijo. Gošče lúdje prej nedo mogli samo sekati, sami gazdūvati. V nikšo združenje (po madžarskom Erdőbirtokosság) do mogli prej staupiti. Tau de pa žalostno. Dosta stau lejt nazaj je lejs erbalo lústvo. Tūj v Porabji so eške v tisti žmetni cajtaj tū njali lúdam gošče, vsakši je bijo svoj gospodar. Ne vejmo, kak bauda."

Ti moreš pavron mezeva tū skrb meti. Ka ti zdaj vidiš? Lúdje več zemlé predelajo od tistoga mau, ka je dosta lúdi slúžbo zgibilo?

"Tak gledam, ka ja. Lúdje so na gnes z zemlov tak, ka go bole spravljajo, liki odavajo. Zemla je znauvič dobila svojo poštenjé. Edno problemo vidim samo. Tau je pa, ka lúdje pri nas malo mašinov majo, maro so pa tū zodavali. Če gledam vasnice v sosedni Sloveniji, je tau stau pa edno. Pa kak se vidi, eške dugo ne pridemo do tistoga, ka bi se naše gazdije leko same z mašinami gordržale. Gnes se pa samo tak splača."

Ti si zalübleni v našo lejpo pokrajino. Vidiš pa navarnosti tō. Ka misliš, ka bi trbelo naprjati?

"Velke naloge majo samouprave, najbole zatok, ka morejo obraniti tau vrejdnost, oni so gospodarji. Če za tau majo mauč pa prilike, v taum sam nej gvūšen. Moremo braniti lejs, nej dati notzarasti lejpe travnike, nej tazanjati lejpe mezeve, štere nam krū dajo, nej not pistiti vsakšoga, steri se not tere pa samo zaničava. Za toga volo se je že dosta kvara napravilo."

Kak si z lúdami? Ali so te vzeli za svojoga?

"Že sam povedo, da ge lústvo poštuje, gde je mogauč, njim pomagam. Neščem svajo, neščem nepravilnost. Istina, ka pravica največkrat koga boli, dapa nindar se more najti. Ge sam iz slovenske držine, mati pa oča sta Slovenca bila. Znam rejč, če rejsan bi lepše tū leko vedo. Ge tak čütim, ka me poštujejo. Na svejti bi najbolje žalosten bijo, če bi nej leko odo den do dneva - v zimi tū - po tej lejpi goščaj, po mezevaj. Tau je moj žitek."

Ka misliš, leko naše gaušče obranimo?

"Nej sam spoj optimističen, če na tau mislim, ka prej v

I. Barber

"PEČENI GOLOUB NIKOMI NE LETIJ V LAMPE"

V Monoštru in okolici je malo uspešnih podjetnikov. Eden od njih pa prihaja iz slovenskih vrst. To je Laci Domiter. V zadnjem obdobju pa je nej samo gospodarstvenik, je tudi politik. Je član predsedstva Slovenske zveze, izvoljen je bil v železnoužupanijsko skupščino, gde predseduje tudi Komisiji za narodne in etnične manjšine. Zatau smo ga tudi povabili, ka nan povej neka o svojon življenji pa deli. Kak se spominja mladih lejt?

"Ja, tou je rejsan davno bilou, ne ovadim gda, malo po bojni," se nasmeje pa dale pravi: "V Števanovci sam se naraudo, točneje v Otkauvci. Do šestoga leta sam živo pri dedeki pa babi, ka so me oni gor hranili, ka so starišče v židanoj fabriki v Varaši delali. Gda sam v šaulo prišo, so me prpelali v Varaš. Te sam se madžarski gezik navčo, tačas sem samo slovenski znao."

Po osmih lejtaj šoule je šau v gimnazijo, se včio za orodjara, neka časa delo v enoj fabriki v Sombotel, te pa prišo v židano fabriko. Kaoli šejst lejt je delo v državnoj fabriki, po tistin pa je šeu med privatnike.

"Malo delavnico sam opro, ka so moji starišče pa dejdek nekšo štalo meli na dvorišči, tisto sam malo zrihto, pa sam začno avtoje popravlati. Tau je bilo 72-oga, drugo leto pa sam te tak zbrodo, ka bi nej več v žida-no odo. Te sam pa telko počako, ka je oča išo v penzijo. Tau se je zgoudilo prvoga maja 73-ga, pa sva že drugi den šla vküp v delavnico pa sva začnila... Od tistoga je že dosta vodé po Rabi doj priteklo, malo že menje vlasi tü mam, kak sam tistoga ija meo, malo sam bole zmantrani..."

Dosta se je tüdi v delavnici spreminilo. Po osmih lejtaj so še eno cuj napravili, te so se odselili v ulico Bethlen, kero zovejo tüdi slovenska, ka v njej dosta Slovincov živi.

"Kauli 12 lejt sam tan živo. Ne morem povedati, ka bi kaj naupak bilou."

Gda smo se selili v nauvo delavnico, sam obečo ka vse pozovem iz ulice v Makk-7, pa sam 23. decembra tau tüdi spuno."

Delavci so se pa, tej je nekaj več kak 20-ti, že oktobra selili v nauvo delavnico, leko povejmo v halo, stera ma skoron 1400 m2. Ka pa se je na Vogrskom vse spremenilo po tiston, ka je spadno komunizem?

"Mi smo prlej delali, pa tüdi zdaj moramo delati. Spremenilo se bole tisto, ka so možnosti druge, ka se tiče financejranja je bole težko, obresti so velke. Mi smo meli srečo, ka je es prišla Oplova avtofabrika. Tau je za nas prilika bila. Inda svejta smo nej brodili, ka bi se lejko s takšim velkim podjetjom spravlati, zdaj pa si lejko delo spravlammo od nji."

Monoštrski General Motors pa je nej edini partner. Največ, okauli osem, jih je v Avstriji, nika v Italiji, stiki pa so se spostavili tüdi s Slovenijo.

"Slejdni dve leti se sodelovanje širi. Pogodbo smo napravili z LIV-om, prlej samo v Rogaševcaj, zdaj tüdi z glavno fabriko v Postojni. Zdaj smo že tak daleč, ka nej samo kipujemo, ka že s svojim delom plačuvlemo nazaj."

S slovensko firmo sodelujejo v glavnom pri delanji mešalcov za beton. V zadnjem časi pa so se začeli pogučavati z avstrijskim Štajer-Puchom, majo

tüdi ponudbo, ka bi za Suzukija tü delali gume.

"Če tau dobimo, mo za cejlo madžarsko avtoindustrijo mi gume montejerali."

Dela te ne sfalij, po drugoj strani pa delo tü trbej spraviti. "Pečeni goloub nikomi ne letij v lampe," pravi Laci Domiter. Zatau trbej z oprejtimi očami kaoli oditi. Poslov je zdaj v firmi še preveč, zatau ka vse vzemejo. Letos pa de leto stabilizacije, ka do obdržali samo 4 ali pet najboukših partnerov, ka nedo več samo na investicije pa na nouva dela gledali, zdaj morejo tüdi na tou gledati, ka do delavci malo boukse sližili to. Naš sogovornik viipa tüdi, ka do se stiki s Slovenijo okrepili.

"Bili smo pred kratkim v Soboti na Gospodarski zbornici, z našim županom sva bila. Tau sva povedala, ka mammo v Monoštri industrijsko cono, 48 hektarov. Osem hektarov je še nej küpljenih. Ge bi rad bijo, če bi kakšo slovensko podjetje tao v pamet zejlo, pa bi tü eno fabriko oprlo, če bi samo 200 lüdi posle dobilo, pa bi že nikaj bilou."

O gospodarski pomoči Slovenije Slovencom na Madžarskom se na žalost v zadnjem obdobju samo dosta gučij, nika pa ne napravi, škoda, ka je takšnih, kak je Laci Domiter, nej več med Slovenci. Veseli nas pa tüdi, ka ga zdaj vidimo tüdi na sestankaj Slovenske zveze pa ka de o problemaj Slovincov pa vsej ostalih, steri živijo v Monoštri in okolici, povedo tüdi v železnoužupanijski skupščini. V kratkom naj bi sin skončo svoje študije, pa te de tüdi več časa za politiko.

"Probo mo pomagati, kelko morem. Ge znam, ka sam Slovenec. Gvišno je tau tü dosta pomenilo, ka sam se spüjsto tüdi v politiko, ka ščem pomagati, kelko lejko."

S. Eöry

NAŠE PESMI (91)

FRANCIŠKA

Franciška najjaka deklina je b'la, una najraje ostala doma.

/:Njau je 'mču vsaki rad, pela si je vsakokrat, v edenodvajseto leto je šla.:/

Mati ljubena njoj na postali leži, una njej dvori vse dneve noči.
/:Sam Baug si je drugo zbrau, materi je zdravdije dau, Franciška žalostno na postali leži.:/

Nej sta minaula nej mejseca dva, Franciško žalostno na cintor neso.
/:Mat' se zdičujejo, na milo se jaučejo, Franciška v črnoj zemli leži.:/

Najbole žaluje njau najmlajši brat, ki je v tihinskoj fari soldak.
/:Sestro pokopajo, un pa(j) nej znau za tau, da bi še enkrat njej rauko podau.:/

(Gorenji Senik)
-mkm-

PORABSKA KRONIKA

Naši bralci so nas že večkrat prosili, naj napišemo tau to če se je po naši vasnicaj kakšno dejte narodilo, če se sto oženo ali pa na veke odišo od nas. Sploy so tau prosili tisti, steri že dugo lejt ne živijo v Porabji, steri so daleč. Uredništvo de vam probalo željo spuniti, dapa od vas to prosimo pomauč. Na priliko v Slovenski vesi ali v Varaši nikak ne moremo zvedeti podatkov (adatokat), zatok, ka v Varaša na matičnom uradi ne pišejo posaba, če je sto Slovenec. Tisti, steri smo v Porabji, bi to radi znali, ka je s tistimi, steri so v Sombotel, v Soproni, Pešti... Zatok vas prosimo, pišite nam ali nam telefonirajte na številko (94)380-767.

Podatki za december 1994:

ROJSTVA:

Sakalovci: Máté Nemeš (oča Laslo Nemeš pd. Djurani, mati Eržebet Časar)

Števanovci: Petra Lovenjak (oča Attila Lovenjak, mati Hajnalka Kürnjek)

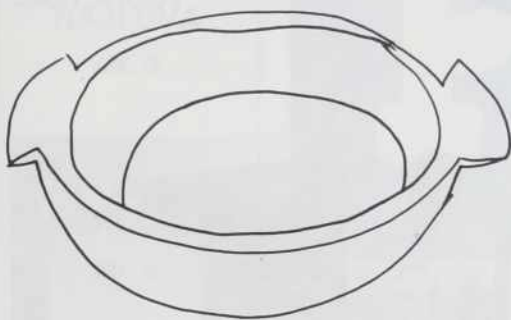
UMRLI:

Gornji Senik: Wachter Jožefné pd. Talanina
Sakalovci: Kovač Ferencné pd. Namičtina Vilma,

Majczan Imréné pd. Djerini Katic

Števanovci: Holecz Lajošné pd. Šumiska Treza

KA JE TAU?

Kak so nicali.....

Kak se zove

na Gorenjon Siniki.....
 na Dolenjon Siniki.....
 v Ritkarovci.....
 na Verici.....
 v Števanovci.....
 v Andovci.....
 v Slovenskoj vesi.....
 v Sakalauvci.....

MOJA MAMICA

Če hočem predstaviti mojo mamo, moram predvsem povedati, da je ona najboljša mati med vsemi materami.

Njena zunanost je običajna, a kljub temu je posebna. Je srednje postave. Ima rjave lase in oči. Rada ima lepe obleke, ampak ker mi otroci rastemo, lahko vse manj porabi za sebe. Zelo jo veseli, če nam lahko kupi nove obleke. Ima dober okus, toda rajši vidim, če skupaj izbirava obleke ali čevlje. Pri tem se večkrat najin okus razlikuje. Največkrat ona popusti, to me zelo veseli. Dela v

Monoštru, v tovarni oblačil. Tam se je dobro naučila šivati in nam otrokom večkrat sešije kaj lepega, tudi če ima prav malo časa za to.

Je zelo previdna. Prizadeva si, da bi nam lahko zagotovila čim boljše življenje.

Zelo okusno kuha, za vsak vikend speče nekaj dobrega. Ker imam malo sestro, se tudi z njo veliko ukvarja, igra. Če jo kaj sprašujem, mi potrpežljivo odgovarja. Lahko se pogovarjam z njo o čemer koli. Zna biti tudi zelo stroga. Če misli, da se nekaj ne spodbli, je ni mogoče prepričati.

Zelo jo skrbi, ko grem na dolgo pot z lutkarji. Dokler se ne vrnem, nima miru. Zmeraj misli na to, da se ne bi nam, otrokom, zgodila kakšna nesreča. Tega ne bi preživela. Rada bi ji vrnila vso njeno dobroto, toda vem, da to ni mogoče. Kar dobra mati da otroku, tega nihče ne more vrniti staršu, ker ljubezni maternega srca ni mogoče preseči.

Vem, da je vsakemu človeku najlepša, najboljša lastna mati, tudi jaz menim tako.

Renata Čizmaš
OŠ Gornji Senik

Polonca Kovač: OPICA BOBI

Pri nas je bila zima, v Afriki pa je bilo pasje vroče. Na palmi se je gugala majhna opica in opazovala štokrle, ki so hodile po cvetoči detelji, in lovile gosence.

"Betka, že čutim, domov bo treba," je zaklopotala ena in zaplahutala s peruti. "Kaj niste tu doma?" je vprašala opička. "Nak!" je rekla Betka. "Gnezdo imam vrh bloka v Lenartu v Slovenskih goricah z lepim pogledom na peka. Optika in avtobusno postajo in tam sem tudi doma." Zdaj je malo opico strašno zanimalo, kaj je to pekoptik in kaj je avtobusna postaja. Občepela je na svoji palmi, razmišljala o tem in se praskala po glavi.

"Pa kaj se kar naprej praskaš, Bobi!" se je zadržala teta. So ti spustili bolho v kožuh?" "Ne, misel v glavo," se je odrezal Bobi. "Tetka, kaj je to pekoptik?"

"Ne vem in me tudi ne briga," je rekla Bobijeva teta in se nekaj godrnjala, da se je postarala brez tega in da se Bobi tudi lahko. Bobi pa je bil drugačnega mnenja in je hotel povprašati štokrle, te pa so že odletele. "Oh, le kje naj jih zdaj dobim?" je vrtal Bobi. "Ja, na letališču, če so odletele," mu je rekel papagaj, ki je bil precej nabrit. Bobi je vedel, kje je letališče, in jo je gladko mahnil tja.

Sicer pa, ali ti veš, kaj je optik in kaj je pek?

PEK

Kdor je pek po poklicu, peče kruh za prodajo - bel kruh, črn kruh, ržen, sojin, ovsen, štruče in štručice, hlebce in hlebčke, žemljice, rogljičke. Na svetu je nekaj sto vrst kruha, zato mora imeti pek veliko znanja. Kruh najprej zameši, nato oblikuje in speče. Peki delajo tudi ponoči, da dobimo za zajtrk svež kruh.

OPTIK

Optik je strokovnjak, ki izdeluje, popravlja in prilagaja optične priprave. To so očala, daljnogledi, razne povečevalne lupe in mikroskopi. Stekla za naočnike izdelujejo v tovarnah, optik pa jih prireja, brusi in vstavlja v okvire.

Evgen TITAN, prof.:

NEDOKONČANI SNEŽAK

Tema skrivnostna, temni oblak, ob pisani brezi je **beli junak**, z njim se **otroci** več ne igrajte **pridni**, ali ga sploh lahko še spoznate, ker to ni končani **Belko snežak!**

Še isti **večer**, žal isti še dan, k nam je prijadral od daleč črn **vran**, potem je pridrvel še **topli oblak**, iz **mlake** se slišal potihlo je **kvak**.

Veter! Zakaj si ga stopil? Prezgodnje mu **zlo** zakaj si le storil? Ko bil je še nedokončan, ko delal se bil je dan?

Oblak! Zakaj si kar naglo odjadral, z vetrom prijetnim hitro oddrvel ponoči? Snežaka s seboj si odnesel, **otroci**, povejte nam, **kam** in **zakaj!**

Skoz'grm in temino, na neznano **pot**, na drugo stran **Zemlje**, naenkrat čez **plot**. Kjer **svet** je brezmejni, globok in **prostran**, za **večno** tja v tihi, nazaj v morsk **hram**.

Kakšno oceno pa imaš ti pri matematiki?

PORABJE IZ OBJEKTIVA

Foto: K. Holec

Zveza Slovencev na Madžarskem
prireja

4. februarja 1995
od 20.00 do 02.00 ure

SLOVENSKI PLES

v auli 2. osnovne šole v
Monoštru
Igral bo ansambel Classic

PRISRČNO VABLJENI!

A Magyarországi Szlovének Szövetsége

1995. február 4-én

20.00 - 02.00 óráig

a 2. sz. iskola aulájában

**SZLOVÉN BÁLT
VABILO** rendez

MEGHÍVÓ

ZENE: Classic (Szlovénia)

Mindenkit szeretettel várunk.

POD STOLOM

Naš škrklavi Ivan je na fašenek tū na bal ūšo. Takšoga reda se zatok vsakši skopec malo vōpokaže iz svoje lūknje. Ivan je cejlo nauč loko, kak je že takšoga reda šega. Tak pravijo, ka je samo prvi špricer dragi. Prauto zranka je že tak bio, kak čep. Zvau je kölnara, ka plača. Gda je račun vōplačo, pa bi se nika šikalo dati kölnari tū, te se je pod sto vdaro pa tak delo, kak če bi nika isko. Kölnar ga pa pito: "Ivan, ka pa iščeš?"

"Ka iščem, ka iščem. Pod sto mi je spadno eden pejnaz, 20 forintov. Ranč nemo tādale isko, ti bole cajt maš. Če ga najdeš, polonja je tvojo, če pa nej, te je pa cejli tvoj."

STO MA JE OČA?

Etognauk v Varaši eden starejši človek dé po pauti pa ma iz taške nika vōspadne. Eden mali pojbiček ta skauci,

NIKA ZA SMEJ

gorvzema pa ta dá. Stari človek ma lepau zavali pa ga pita: "Kak se pa piše tvoj oča?"

Mali pojbič pa: "Tau eške moja mama ne zna, kak bi pa te ge vedo!"

NAŠ MATERNI GEZIK

Na Gorenjom Seniki v šauli leranca slovenski gezik vči. Zdaj se obrnē k mlajšom pa je etak pita: "Deca, sto bi mi tau znau povedati, zakoj pravimo, ka je slovenski gezik naš materni gezik?"

Naš mali Pištak - te mali štrik - se glasi. Leranca vej, ka s toga pa nika nauro vōpride, dapa da ma rejč. Pištak pa etak: "Gospa leranca, zatok je slovenski gezik naš materni gezik, ka pri nas naš oča nigar ne pride do rejči."

"DOBER" ZET

Naš Ivan pa Gustek se srečata. Gustek že naprej zna, ka

de se Ivan na svojga zeta taužo. Eške je tau nej vōzbrodo, da Ivan etak: "Gustek! Več nikak ne morem vōstati mojga zeta. Na svejti je un najvejši laufar."

Gustek ga pa pita, ka je že pá? Ivan pa etak: "Ka je, ka je? Kumaj ka je vzeo mojo čer, že je na pausadbo proso 100 gezer forintov od mene." Gustek pa: "Pa ti je že nazaj dau?"

"Nazaj. Samo nej pejnaze, liki mojo čer."

I. Barber

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica

Marijana Sukič

Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p. p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:

SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4,
69000 Murska Sobota
Slovenija

Po mnenju Ministrstva za kulturo št. 415-715/93 mb z dne 3.11.1993 se časopis PORABJE uvršča med proizvode, od katerih se plačuje davek od prometa proizvodov po 13. točki tarife 3 zakona o prometnem davku (Ur. list RS, št. 4/92).